

ESQUELLOTS

Santiago Serrano Maya

Fins a mitjans del segle passat a Cervera encara es feien els esquellots. El costum dels esquellots consistia en què, quan es casava un vidu o una vídua per segones núpcies, el jovent es reunia per a donar-los una serenata clamorosa amb qualsevol objecte capaç de produir molt soroll. Després d'un seguici cridaner acabava davant de la porta del vidu o vídua que havien d'invitar a quelcom, perquè callés el rebombori.

El terme ve d'esquella, petita campana que es posa al coll del bestiar i per extensió al soroll que fan quan els animals es mouen. També pot significar escampar, divulgar alguna cosa, donar una notícia a la gent, al poble.

Segons aquestes definicions, els esquellots anunciaven un fet extraordinari, una raresa, una anomalia pel teixit social de l'època. El fet que una persona vídua torni a casar-se està ocupant i treient dues vegades a un altre del concurs sexual. En períodes històrics en què els homes eren escassos, en termes generals per les mobilitzacions per guerra, o, en el cas de les dones perquè moltes morien en el part.

Tant vidus com vídues estaven traient a la resta de la població individus aptes per a establir famílies. Aleshores aquest fet, la resta de la població el deu haver vist com un greuge comparatiu i per tant denunciabile.

L'altra idea subjacent i que es relaciona amb l'anterior, és que la societat en què es produeix aquesta situació exigeix una compensació per treure possibilitats de matrimoni a altres. És probable que en el passat fins i tot hagi sigut pecuniari i que anés evolucionant a formes simbòliques, fins a una invitació forçosa a vi, mistela, coca, caramels, etc. Queda palès que és un dot, un pagament, que aquests individus havien de pagar al conjunt de la societat pel seu nou matrimoni.

Una de les excuses que apareixen en documents, és que l'esquellotada estaria justificada perquè el vidu o la vídua no havia guardat el degut record i respecte a la parella morta. Es deia que els que més fort picaven els estris, eren els parents del difunt o difunta. Aquesta idea porta a la diferència entre mort i avantpassat. El mort és una persona que ha deixat

d'existir però que encara no ha trobat el seu camí; cal que el grup social realitzi els ritus funeraris per a portar-lo al seu lloc, a més hi ha la idea de respecte cap al mort, aquest estava regulat pel dol, el període de temps on calia usar determinats vestits o ensenyes, com el braçalet negre en l'americana dels homes. També inclouïa o inclou, segons les societats, el no tornar a emparellar-se o l'abstinència de pràctiques sexuals. Passat aquest procés de rituals i de dol, el mort es converteix en avantpassat, i és recordat com a tal i d'ell s'espera protecció. Ja no és un perill, és un aliat. Per tant, si es seguia el protocol, no es justifica l'esquellotada.

Es justifica des del punt de vista del control social sobre els individus. La societat exercia un control estricte sobre

usos i costums, sobre les maneres i formes de fer i d'actuar i, per damunt de tot, sobre els recursos. Tant els homes com les dones en condicions de reproduir-se, eren un recurs escàs i apreciat. En moltes societats per a arribar a ser un home o una dona calia casar-se i tenir fills, reproduir-se; si no es feia així, quelcom fallava, i era dubtós.